

minale de *Rapassola*» en un doc. de 1340 (amb una -p- no mancada d'indicial valor etimològic): Sabarthès, *Dict Top de l'Aude*. S'estén també fins a l'Arieja: en el FEW x (1960, 71a32ss) se cita així mateix en el Cartulari de Mirapeix, i en un doc. de Carcassona, a 1544.

Més cap a llevant tenim coses més secundàries o d'afiliació més diversa, que es trobaran aplegades en el FEW, i que ja va recollir el dicc. de Sauvages, llgd. oriental: «*rabasso truffe*»; sentit que s'explica perquè el prov. *rabacié* segons TdF és «chercheur de truffes» i «celui qui conduit les porcs à recherche des truffes» (també en el Baix Delfinat), o sigui, el qui descolga les tòfones, tal com arrabassem o arrenquem les rabassetes de bruc etc. Semblantment Alt-Arieja *rabasyé* «houe pour essarter» (Fahrholz, 82), Erau *rabassié* «houe de vigneron» (Puisserguier), B Delf. *rabasyéyro* «pioche pour déterrer les truffes», llgd *rabassyra de fer* id Carcassona 1417 (PSW VII, 1); l'acc 'tòfona' segons ALF Supl, TdF, i FEW, s'estén fins al Perigord, Ais, B Delf, Marsella i el Var

Altres derivats, amb variants semàntiques afins i que prolonguen l'àrea del radical fins als Alps marítims: Grau d'Adge *rabasso* «talon»; amb derivacions adjectivals de sentit semblant al del nostre *rabassut* (infra), tenim *rabassut* «courtaud» fins a Niça (TdF) *ravassu* «graveleux» en el Delfinat frprov, llgd *rabassot* «courtaud» (Sauvages i fins als Alps de Barceloneta), Alès *rabassò*, -òto, «trapu et fortement constitué»; Aveyron *rabàsquot* «qui a les jambes courtes et fortes», *rabàsset* «bas sur ses jambes» (Vayssier, rodanès, Ais i Marsella *rabasse(t)*, reb-, «courtaud». Sembla que en tals sentits el mot ja no és gascó, ni tolosà, llemosí, alvernès, ni gaire francoprovençal, si bé en totes aquestes zones hi ha representants de RAPA, -PUM, en sentits estrictament hortàlics, força pròxims a l'etimològic de 'nap rodó'. en tals sentits *ravasses*, *ravaches*, s'estén fins a zones de més enllà de Lió, cap a parts meridionals del borgonyó (Bresse, i Verdun Chalons) i del franccomtois; si bé, a l'Ain, ja amb algun biaix semàntic tendint cap al cat-llgd-prov.: Vaux-en-Bugey *ravalâ f* «débris végétaux etc, charriés par un cours d'eau»

En llengua d'oc, i ja a l'Edat Mitjana, tenim altres derivats de RAPA, que presenten extensions semàntiques ben relacionades amb la idea general d'arrencar o arrabassar arrelam, que es troba en la base ideal de *rabassa*. Fins i tot si deixem enlaire el supòsit que l'oc. ant *rabàs* 'teixí', avui encara prov. *rabàs* «blaireau», no prengui nom de la seva cua i el seu pellam espès (cf fr *blaireau* 'pinzell'), mot que ja figura en un pasatge de c a 1300 dels *Annals* de Millau (un carcaix «garnit de pel de *rabàs*», PSW VII, 1), cosa que nega Wartburg (nota 39) ⁴ Com reconeix aquest, d'aquí par-teix l'oc ant *derrubar* «arracher» tr, documentat des de 1390 cap a Avinyó, i avui estenen-se d'una banda fins als Alps i Baixos Alps, el Delf occità, tot Provença, Velay, Cantal, Gavalda, Albigès i Roergue ⁵ D'altra banda a(r)rabar «arracher» que ja figura en *Jaufré i Flamenca*, i en un doc avinyonès de 1320 (Pansier), té

una àrea bastant igual (amb clapejat diferent), des de Niça, fins al Vivarès, el Roergue, el Perigord, i fins a Agén i les Landes (FEW, 71b55-72a13),⁶

Que tot això plegat, amb *rabassa* etc ve en última instància, del ll RAPUM 'nap rodó', ja ho van veure Diez, M-Lubke (REW, 7065), Wartburg, *AlcM* (excessiu potser parlar d'un *RAPACEA ll. vg) i més o menys tothom La base semàntica es troba en l'arrelam globulós i voluminós del nap rodó (fr *rave*, oc *raba* etc), no gaire fàcil d'arrencar o arrabassar. També vaig assenyalar-ho en el DCEC/DECH, RAPOSA (IV, 784a8-19), cf. els articles RABO i RAPE, i ací el que dic a CUA (II, 1075a11-28), RABOSA, RAP

RAPUM es presenta amb ampli descabdellament popular i semàntic, ja en l'Antiguitat. RAPUM 'nap rodó' en T. Livi, però Sèneca l'usa generalitzant-ne l'abast, cap a la nostra idea bàsica, en el sentit de qualsevol arrel tuberculosa; la llengua vulgar sembla, però, haver-li preferit RAPA femení (d'on oc. *raba*, frprov. > fr. *rave*), car el gramàtic Flavius Caper (S I, d C) ja desaprova que es digui *rapa*; i no obstant així ho digueren Columella, Petroni, Apici, l'Edicte de Diocleciana, i algun altre text antic. Així comprenem la gran ampliació lexical cap a *rabassa*, *rabosa*, el cast-port. i probablement mossàrab *рабо*, cast. i cat *rabada* (infra); i els paral·lels de desenrotllament semàntic que assenyalo en les llengües eslaves (DECH IV, 745a12-24), i en altres mots llatins i d'altres llengües (744b ---)

AFINS I DERIV: *Rabàs* molt estès per tot el bisbat de Girona, a St Aniol de Finestres un *rabàs d'aulina*, la soca arrencada; els *rabàsus* de bruc s'usen per a les sùties, però hi donen un carbó ordinari, ara ja només usat per a la fornal dels ferrers (1964, 1968). *Rabassada*, però el NL barceloní deu ser mal tallat per *L'Ar-rabassada Rabassaire* (supra) *Pescar al rabassall*, no sols per la forma de la canya sinó també per la manera d'usar-la, com ho mostra també la variant *al rabasse-gall* (amb variant metatètica *ressabagai*, BDC XIV, 58, 59, 85)

Rabassell [dicc Ag., *AlcM*, 1373]; a Mallorca és terme pastoral, amb atansament semàntic amb el cast-val *рабо* «fermen un tros d'aquilla veta an el *rabassell* de la coa de l'ovella, que cayga davant el forat, i la diarrea s'atura cop-en-sec» (Manacor, BDLC VII, 162); BDC XX, 284; variant *rabissell* usada a Osor (*AlcM*) i Guillerics: «Si a St. Hilari no abundessin els boscos no tindrien *rabissells*, ni podrien dollar o ensimmentar la perxa serrada, ni ---» (Griera, BDLC VII, 144), on hi deu haver contaminació d'algun sinònim (*arbrissell?*), però la citada veta dels pastors manacorins apunta cap a contaminació del terme nàutic *rabisa* 'cap de corda, proveït d'una *gassa*, que serveix per aferrar la vela i altres coses' segons els pescadors de StPolM (1930); el qual, al capdavant també prové del grup *rabada/rabo*

Rabasser (DAG) *Rabassera* ross (cf l'oc, supra). *Rabasseta* [1423, DAG]; endevinalla men, al·ludint a les dents i la boca «una caseta / plena de *rabassetes*, / que no són verdes / ni són seques» (Camps Merc., *Folkl* I, 262, 270) *Rabassó* [1315]; *CostManc* I, s v;